

Kúria végzése

Az ügy száma: Bfv.I.1085/2024/13.
A határozat szintje: felülvizsgálat
A tanács tagjai: Dr. Domonyai Alexa a tanács elnöke
Dr. Gunyecz Zoltán előadó bíró
Dr. Gimesi Ágnes bíró
Dr. Kardos Andrea bíró
Dr. Schmidt Péter bíró
Az eljárás helye: Budapest
Az eljárás formája: tanácsülés
Az ülés napja: 2025. április 1.
Az ügy tárgya: lopás vétsége és más bűncselekmények
Terhelt(ek): terhelt1
Elsőfok: Hódmezővásárhelyi Járásbíróság, 5.B.93/2020/59., ítélet, tárgyalás,
2021. december 14.
Másodfok: Szegedi Törvényszék, 3.Bf.121/2022/6., ítélet, tanácsülés,
2023. január 16.
Harmadfok: -
Az indítvány előterjesztője: terhelt1 terhelt
Az indítvány iránya: a terhelt javára

Rendelkező rész

A Kúria a lopás vétsége és más bűncselekmények miatt terhelt1 ellen folyamatban volt büntetőügyben a terhelt által előterjesztett felülvizsgálati indítványt elbírálva a Hódmezővásárhelyi Járásbíróság 5.B.93/2020/59. számú és a Szegedi Törvényszék mint másodfokú bíróság 3.Bf.121/2022/6. számú ítéletét hatályában fenntartja.

A Kúria végzése ellen fellebbezésnek és felülvizsgálatnak nincs helye, s ebben az ügyben az indítvány előterjesztője, valamint azonos tartalommal más jogosult újabb felülvizsgálati indítványt nem nyújthat be.

Indokolás

[1] **I.** A Hódmezővásárhelyi Járásbíróság a 2021. december 14. napján kihirdetett 5.B.93/2020/59. számú ítéletével terhelt¹ terheltet bűnösnek mondta ki 2 rendbeli lopás vétségben [a Büntető Törvénykönyvről szóló 2012. évi C. törvény (a továbbiakban: Btk.) 370. § (1) bekezdés, (2) bekezdés b) pont bb) és bc) alpont, egy esetben bb) és bf) alpont], 3 rendbeli zaklatás vétségében [Btk. 222. § (2) bekezdés a) pont] és garázdaság vétségében [Btk. 339. § (1) bekezdés]. Ezért őt – mint különös visszaesőt halmazati büntetésül – 2 év 6 hónap szabadságvesztésre és 3 év közügyektől eltiltásra ítélte. Megállapította, hogy a szabadságvesztést börtönben kell végrehajtani, és a terhelt legkorábban a szabadságvesztés háromnegyed részének kitöltését követő nap feltételes szabadságra bocsátható. Kötelezte a járásbíróság a terheltet a magánfelek részére kártérítés és az állam részére az ahhoz kapcsolódó eljárási illeték megfizetésére. Rendelkezett továbbá az eljárás során lefoglalt bűnjelekről és a felmerült bűnügyi költség viseléséről.

[2] A védelmi fellebbezések alapján eljáró Szegedi Törvényszék mint másodfokú bíróság a 2023. január 16. napján meghozott 3.Bf.121/2022/6. számú ítéletében az elsőfokú bíróság ítéletét megváltoztatta, és a terhelt terhére megállapított 2 rendbeli lopás vétsége bűncselekmények minősítésének jogszabályi alapját a Btk. 370. § (1) bekezdés, (2) bekezdés b) pont bb) alpontjában, egy esetben bc) alpontjában és egy esetben bf) alpontjában állapította meg. A bíróság a Hódmezővásárhelyi Járásbíróság 2.Fk.621/2011/12. számú ítéletével kiszabott 1 év 6 hónap fogház fokozatú szabadságvesztésből engedélyezett feltételes szabadságot és a Hódmezővásárhelyi Járásbíróság 3.Beü.174/2016/9. számú összbüntetési ítéletével megállapított 4 év 8 hónap börtön fokozatú szabadságvesztésből engedélyezett feltételes szabadságot megszüntette. Megállapította, hogy a terhelt feltételes szabadságra nem bocsátható. sértett² magánfél részére történő kártérítés megfizetésére kötelezést, valamint az azzal összefüggő kapcsolatos rendelkezést mellőzte, és a magánfél által előterjesztett polgári jogi igény érvényesítését egyéb törvényes útra utasította. Megállapította, hogy a terhelt a sértett¹ részére megítélt kártérítést a jogerős ítélet közlésétől számított 15 napon belül köteles megfizetni. Helyesbítette az elsőfokú bíróság bűnügyi költségre vonatkozó rendelkezését, egyebekben az elsőfokú ítéletet helybenhagyta.

[3] **II.** A bíróság jogerős, a vádról rendelkező ügydöntő határozata ellen terhelt¹ terhelt terjesztett elő felülvizsgálati indítványt jogszabályi hivatkozás megjelölése nélkül, azonban tartalma alapján a büntetőeljárásról szóló 2017. évi XC. törvény (a továbbiakban: Be.) 649. § (1) bekezdés b) pont ba) alpontja, továbbá a 649. § (2) bekezdés d) pontja – figyelemmel a Be. 608. § (1) bekezdés d) pontjára – alapján.

[4] Indítványában előadta, hogy a másodfokú bíróság értesítette a tanácsülés időpontjáról, azonban arról kizárta azzal, hogy nem vehetett részt a tanácsülésen. Emellett a védő nem kapott értesítést a másodfokú tanácsülésről, amellyel a másodfokú bíróság megsértette a védelemhez való jogát.

[5] Érvelése szerint megsértette továbbá a bíróság az indítványozási jogát, mert nem hívta fel a figyelmét az indítvány megtételének lehetőségére.

[6] A BH 2022.70. számú eseti döntésre hivatkozással előadta, hogy a terhelt vagy a védő indítványa alapján a másodfokú bíróság köteles lett volna az ügyben nyilvános ülést kitűzni, ezért eljárási szabályt sértett a másodfokú bíróság azzal, hogy olyan személyek – a terhelt és védője – távollétében tartotta meg a tanácsülést, akiknek a jelenléte kötelező lett volna.

[7] A terhelt álláspontja szerint az elsőfokú bíróság és a nyomozó hatóság is hibát követett el, mert a sértett¹ sértett sérelmére elkövetett lopás büntette vonatkozásában nem szerezték be a terhelttel fennálló rokoni kapcsolatára figyelemmel a sértett magánindítványát,

amely nélkül azonban nem lehetett volna az eljárást lefolytatni. Emellett a sértett² sértett sérelmére elkövetett lopás tekintetében is ugyanezt a helyzetet tartotta megállapíthatónak, mivel az elkövetés helyszínéül szolgáló ingatlan fele részben sértett¹ sértett tulajdonában volt.

[8] A terhelt 2024. október 21. napján kelt felülvizsgálati indítványának kiegészítésében indítványozta a jogerős ítélet hatályon kívül helyezését és az elsőfokú bíróság új eljárásra utasítását sértett¹ sértett magánindítványának hiányára, valamint sértett² sértett vonatkozásában a korábban írt indokokra figyelemmel. Álláspontja szerint az elsőfokú bíróság tévesen minősítette a terhére rótt bűncselekményt.

[9] Ezt követően a terhelt a 2024. január 13-án kelt – felülvizsgálatot célzó – beadványában megismételte a korábbi indítványaiban foglaltakat a magánindítvány hiánya ellenére történt elítélése tekintetében.

[10] Kifejtette továbbá, hogy a nyomozó hatóság nem minden kétséget kizáróan derítette fel a tényállást, mert nem szerzett be valamennyi bizonyítékot, kamerafelvételeket, élettársa vallomását, a kerékpárüzlet nyilvántartását, a cégl beosztásra és fizetésre vonatkozó nyilvántartását, a kártalanításra vonatkozó dokumentumokat, valamint a terhelt édesanyjának vallomását. E bizonyítékok alapján egyértelműen megállapítható lett volna, hogy nem ő követte el a bűncselekményeket, mivel rendezett anyagi és lakhatási körülményekkel rendelkezett.

[11] Előadta, hogy 2 millió forint kártalanítást kapott az államtól 2018. év végén, 3 műszakban dolgozott a cégl cégnél, saját ingatlanban élt, és korábban nem volt lopási cselekménye. Utalt arra, hogy munkahelyének beléptető rendszere is igazolja, hogy a cselekmény időpontjában ő dolgozott. Hivatkozott továbbá indítványában tanúvallomásokra, a lefoglalási jegyzőkönyvre is.

[12] A terhelt utalt arra is, hogy a garázdaság vétségének terhére történt megállapítása sem helytálló a tanúvallomások alapján, mert – amint azt az elsőfokú eljárásban előadta – jogos védelmi helyzetben volt, hiszen a nála lévő kártalanítási összeget akarták tőle elvenni. Álláspontja szerint, ha a verekedésnek nem volt tanúja, akkor nem is kelthetett senkiben riadalmat.

[13] Előadta, hogy nem követte el a lopási cselekményeket, és ha a hatóságok beszereztek volna valamennyi számára mentő bizonyítékot, akkor más tényállást állapítottak volna meg.

[14] Megismételte továbbá indítványában a másodfokú bíróság eljárási szabálysértésére vonatkozó, korábbi beadványaiban már kifejtett kifogását.

[15] A másodfokú ítélettel kapcsolatban kifejtette továbbá, hogy a törvényszék olyan bűncselekményben is megállapította bűnösségét, amelyről az elsőfokú bíróság nem rendelkezett, emellett súlyosabb bűncselekményekben mondta őt ki bűnösnek, mint az elsőfokú bíróság, ezért harmadfokú eljárásnak lett volna helye.

[16] Indítványozta mindezek alapján, hogy a Kúria utasítsa új eljárás lefolytatására az elsőfokú bíróságot.

[17] A Legfőbb Ügyészség a BF.1195/2024/2. számú átiratában a felülvizsgálati indítványt részben a törvényben kizártnak, részben alaptalannak tartotta.

[18] A terhelt által sérelmezett eljárási szabálysértésekkel kapcsolatban kifejtette, hogy a terheltet a törvényszék a Be. 598. § (4) bekezdésére történt utalással formanyomtatvánnyal tájékoztatta a nyilvános ülés indítványozásának lehetőségéről, valamint észrevételezési jogáról a kitűző végzés kézbesítésével egyidejűleg. Ezt az iratot a terhelt számára két címre is kézbesítették, a cím1 szám alá, ahol a címzett átvette 2022. október 6. napján. A cím2 szám alatt helyettes átvevő, a terhelt édesapja, egyéb1 vette át ugyancsak 2022. október 6. napján. Erre figyelemmel nem foghat helyt az a terhelti kifogás, hogy a nyilvános ülés

indítványozásának lehetőségéről nem tudott, ahogy az sem, hogy az észrevételezési jogának gyakorlására lehetőséget a másodfokú eljárásban nem kapott. A másodfokú eljárásban sem terheltl terhelt, sem védője nem kérte nyilvános ülés kitűzését, további indítványt és észrevételt sem terjesztett elő. A másodfokú eljárás lefolytatására eljárási szabálysértés nélkül került sor. A tanácsülés megtartásának a Be. 598. § (2) bekezdésében írt valamennyi feltétele fennállt.

[19] Az iratok alapján megállapíthatónak tartotta az ügyészség, hogy a terhelt a védelemhez való jogát az alapügyben korlátozás nélkül gyakorolhatta, mivel a nyomozati irat tanúsága szerint az egyesítéssel érintett mindkét ügyben a terhelt részére a nyomozás során foganatosított első kihallgatását követően védőt rendelt ki a hatóság. A védő az előbbi időponttól kezdődően a másodfokú eljárás befejezéséig a büntető eljárásban részt vett, a tárgyaláson a szükséges mértékben élt a kérdezési, észrevételezési, indítványozási jogával, az elsőfokú ítélettel szemben fellebbezést jelentett be. Ennek alapján a védő az eljárási törvényből adódó kötelezettségének maradéktalanul eleget tett. A terhelt – ahogyan védője is – eljárási jogait, így fellebbezési jogát is önállóan, a védő nyilatkozatától függetlenül gyakorolhatta, ebben semmilyen módon korlátozva nem volt.

[20] A terhelt által sérelmezett elmaradt bizonyítással és bizonyítási indítvánnyal kapcsolatban utalt arra, hogy a terhelt ezekkel az indítványokkal, valamint a ténylegesen lefolytatott bizonyítás kifogásolásával a bizonyítás eredményét, az alapügyben eljárt elsőfokú bíróság bizonyítékokat értékelő tevékenységét, ezen keresztül pedig a megállapított tényállást támadja, amire a felülvizsgálati eljárás keretében nincs mód. Ugyancsak a jogerős ítélettel megállapított tényállást támadónak és ennél fogva a törvényben kizártnak tartotta a felülvizsgálati indítványnak a tanúl cselekvőségét és indítékait taglaló, valamint a garázdaság vétségével összefüggésben a jogos védelmi helyzetre hivatkozó részét is. Utalt arra, hogy felülvizsgálat keretében valamely büntethetőséget kizáró ok – így a végszükség vagy a tévedés hiányára vont következtetés helyessége – kizárólag az irányadó tények alapulvételével vitatható, amely vonatkozik a jogos védelemre mint büntethetőséget kizáró okra is.

[21] Rámutatott, hogy a feltételes szabadság megszüntetésével kapcsolatos, a terhelt által sérelmezett másodfokú ítéleti rendelkezés a Be. 650. § (1) bekezdés c) pontja értelmében felülvizsgálattal nem támadható, mivel a Be. 671. § 5. pontja alapján e körben egyszerűsített felülvizsgálati eljárás lefolytatásának lehet helye. Utalt e körben arra, hogy a feltételes szabadság megszüntetéséről a Btk. 40. § (1) bekezdés b) pontja alapján, a törvény kötelező rendelkezése értelmében rendelkezett a Szegedi Törvényszék, mivel ezt a Hódmezővásárhelyi Járásbíróság elmulasztotta. A törvényi rendelkezés megtartása a súlyosítási tilalom sérelmével nem járt. Ugyanez vonatkozik a másodfokú ítélet azon rendelkezésére is, amellyel a terheltet a feltételes szabadság kedvezményéből kizárta. Ennek esetleges törvénysértő jellege önmagában szintén egyszerűsített felülvizsgálati eljárásban orvosolható.

[22] A terheltnek a súlyosítási tilalom körében kifejtett érvelésével kapcsolatban hivatkozott a BH 2017.364. számú eseti döntésben kifejtettekre, amely szerint a súlyosítási tilalom azt jelenti, hogy a terhelt terhére bejelentett fellebbezés hiányában a felülbíráló bíróság a terheltre nézve a felülbírált ítéletnél – az alapvető büntetőjogi kérdésekben: felmentés esetén a bűnösség megállapításával, büntetés kiszabásával vagy büntetés helyett igénybe vehető intézkedés alkalmazásával; megállapított bűnösség esetén a büntetés, illetve a büntetés helyett alkalmazott intézkedés súlyosításával – hátrányosabban nem rendelkezhet. Ebből következően a terhelt terhére szóló fellebbezés hiányában nem sérti a súlyosítási tilalmat a szabadságvesztés börtön végrehajtási fokozatának eggyel súlyosabbként fegyház fokozatra változtatása, és a feltételes szabadságra bocsátásból kizárás másodfokon történő kimondása a terhelttel szemben.

[23] Rámutatott a Legfőbb Ügyészség, hogy a terhelt által a felülvizsgálati indítványában megfogalmazott azon állítás, hogy őt a másodfokú bíróság más bűncselekményben is bűnösnek mondta ki, mint az elsőfokon eljáró bírói fórum, az iratok alapján nem állapítható meg, mert a másodfokú bíróság kizárólag a lopási cselekmények minősítésének jogszabályi alapját pontosította, így a harmadfokú eljárás lehetősége az alapügyben nem merült fel, emellett a felülvizsgálati eljárásra okot adó, a Be. 649. § (2) bekezdésében meghatározott más eljárási szabálysértés sem valósult meg.

[24] A terhelt által sérelmezett anyagi jogszabálysértésekkel kapcsolatban kifejtette, hogy terhelt1 terhelt nyilatkozata szerint sértett1 az ő édesapjának testvére, amit az alapügyben megállapított tényállás is rögzített, azonban a Btk. 459. § (1) bekezdésének 14. pontja értelmében az egyenesági rokon testvére nem tekinthető a terhelt hozzátartozójának. Ennek alapján a Btk. 382. §-a értelmében a bűncselekmény elbírálásához sértett1 magánindítványára nem volt szükség, ezért a felülvizsgálati indítványt e tekintetben alopalkannak tartotta. Másrészt a sértett2 sérelmére elkövetett bűncselekmény a sértett személyes tárgyait érintette, így ez esetben a lakás tulajdoni helyzete álláspontja szerint jelentőséggel nem bír.

[25] Helyesnek tartotta a Legfőbb Ügyészség a terhelt arra vonatkozó hivatkozását, hogy a lopási cselekményeinek üzletszerűen történő elkövetése nem állapítható meg. Jelen ügyben a terhelt két vagyon elleni bűncselekményt követett el, 2019. május 21. napját megelőző héten (1. tényállási pont), valamint 2019. július 27. és 28. napja között (4. tényállási pont). Mindkét esetben a tényállás tartalmazza ugyan azt, hogy a terhelt a cselekményt rendszeres haszonszerzésre törekedve követte el, azonban ez nem ténybeli, hanem a jogi indokolás körébe tartozó megállapítás, így nem tartozik a felülvizsgálati eljárásban kötelezően irányadó tények közé. A pusztán két vagyon elleni bűncselekmény elkövetéséből a rendszeres haszonszerzésre törekvés az ügyészség álláspontja szerint nem lehet megalapozott következtetést vonni, figyelemmel arra is, hogy a terheltet a lopási cselekményekkel időben szoros kapcsolatban elkövetett más vagyon elleni bűncselekmények miatt nem ítélték el a bűnügyi nyilvántartás adatai szerint. Ennek ellenére a terhére rótt cselekmények továbbra is bűncselekményt képeznek, mivel az 1. tényállási pontban a lakóházba a bejárati ajtót felfeszítve jutott be, onnan tulajdonított el dolgokat, míg a 4. tényállási pontban a több lakásos lakóépülethez tartozó bekerített helyre, egy kerékpártárolóba a korábbiól nála maradt kulccsal, a használó tudta és beleegyezése nélkül ment be. Erre figyelemmel előbbi esetben a Btk. 370. § (2) bekezdés bc) pontra, utóbbi esetben pedig a bf) pontra figyelemmel minősült a szabálysértési értékre elkövetett lopás bűncselekménynek. A részben téves minősítés azonban a lopási cselekmények büntetési tételén, ezáltal a halmazati tételkereten sem változtat, így törvénysértő büntetésről sincs szó.

[26] A törvényben kizártnak tartotta ugyanakkor a terhelt felülvizsgálati indítványának a garázda cselekménnyel összefüggésben felhívott azon hivatkozását, hogy a cselekményt mások nem észlelték, ezért az megbotránkozást, vagy riadalmat sem kelthetett. Az indítvány ezen része az alapügyben megállapított tényállást támadja, ezért felülvizsgálat alapja ugyancsak nem lehet. Rámutatott, hogy a terhelt a cselekményét az alapügyben megállapított ítéleti tényállás szerint egy mindenki számára nyitva álló vendéglátóhelyen követte el, ahol más vendégek is tartózkodtak, másrészt a Btk. 339. § (1) bekezdésében meghatározott törvényi tényállás nem a cselekmény észlelését írja elő a bűncselekmény megállapíthatóságához, hanem annak csupán a lehetőségét követeli meg, ami a jelen tényállás szerint adott volt.

[27] Indítványozta ezért, hogy a Kúria a Be. 662. § (1) bekezdése alapján, a Be. 660. § (1) bekezdése szerinti tanácsulésen a Hódmezővásárhelyi Járásbíróság 5.B.93/2020/59. számú, valamint a Szegedi Törvényszék 3.Bf.121/2022/6. számú ítéletét hatályában tartsa fenn.

[28] A Legfőbb Ügyészség átiratában foglaltakra a terhelt írásbeli észrevételt terjesztett elő, amelyben – azon túl, hogy részben megismételte a felülvizsgálati indítványában foglaltakat – tagadta, hogy a megállapított tényállást támadná, mivel álláspontja szerint a bíróság számára enyhítő körülményeket hallgatott el, illetőleg zárt ki a bizonyítékok közül, ezért a bírói mérlegelés jelen ügyben felveti a tisztességtelen eljárást.

[29] Előadta, hogy a vizsgált kamerafelvételeken nem ő közlekedett az eltulajdonított kerékpárral, hanem tanú1, valamint a többi bizonyíték alapján sem állapítható meg kétséget kizáróan, hogy ő volt az elkövető.

[30] Az ügyészség álláspontjára figyelemmel – mely szerint nem megállapítható az üzletszerű elkövetés – kifejtette, hogy törvénysértő büntetést szabott ki vele szemben a bíróság, míg az enyhítő körülményeket a bíróság nem vette a javára figyelembe.

[31] Indítványozta mindezek alapján, hogy a Kúria a felülvizsgálati indítványát nyilvános ülésen bírálja el, a jogerős ítéletet helyezze hatályon kívül, és utasítsa az elsőfokú bíróságot új eljárás lefolytatására.

[32] **III.** terhelt1 terhelt felülvizsgálati indítványa az alábbiak szerint nem alapos.

[33] A felülvizsgálat azon rendkívüli jogorvoslat, amely a jogerős, a vádról rendelkező ügydöntő határozatban esetlegesen megvalósult jogi hibák kiküszöbölését teszi lehetővé. A felülvizsgálat tehát olyan rendkívüli jogorvoslat, amely a Be. 648. §-a alapján csak a bíróság jogerős határozata ellen és kizárólag a Be. 649. §-ában megjelölt anyagi és alaki jogi okokra hivatkozással és a Be. 651-652. §-ban meghatározott egyéb feltételek mellett vehető igénybe.

[34] A Be. 648. §-a alapján felülvizsgálatnak a bíróság jogerős, a vádról rendelkező ügydöntő határozata ellen

- a) a büntető anyagi jog szabályainak megsértése miatt,
- b) eljárási szabálysértés miatt,
- c) az Alkotmánybíróság vagy nemzetközi szerződéssel létrehozott emberi jogi szerv határozata alapján,
- d) a Kúria Bírószági Határozatok Gyűjteményében közzétett határozatától való eltérés esetén van helye.

[35] A Be. 649. § (2) bekezdése sorolja fel azon eljárási szabálysértéseket, melyek megalapozzák a felülvizsgálatot.

[36] A Be. tételesen megjelöli azokat az okokat, amelyekre hivatkozással helye van e rendkívüli jogorvoslatnak. A felülvizsgálatot megalapozó büntető anyagi jogi jogsértéseket a Be. 649. § (1) bekezdése, az eljárási szabálysértéseket a Be. 649. § (2) bekezdése határozza meg, e felülvizsgálati okok köre nem bővíthető.

[37] A Be. 650. § (2) bekezdése alapján a jogerős ügydöntő határozat által megállapított tényállás nem támadható, ebből következően az ítélet megalapozottsága, a lefolytatott bizonyítási eljárás, a bíróság bizonyítékokat értékelő és bizonyítékokat mérlegelő tevékenysége, az ítéleti tényállás tartalmi helyessége nem vizsgálható.

[38] A Be. 659. § (1) bekezdése szerint a felülvizsgálati eljárásban a bizonyítékok ismételt egybevetésének, eltérő értékelésének, valamint bizonyítás felvételének nincs helye, a felülvizsgálati indítvány elbírálásakor a jogerős ügydöntő határozattal megállapított tényállás az irányadó.

[39] A felülvizsgálati eljárásban a jogerős ítélettel megállapított tényálláshoz kötöttség olyannyira átléphetetlen szabály, hogy még a büntető anyagi jog szabályainak megsértése is az alapeljárásban megállapított tényállás alapján bírálható el még azon esetben is, amikor a tényállás hiányos, kellően fel nem derített és ellentétes az iratok tartalmával (BH 2024.102.),

tehát az alapügyben megállapított tényállás irányadó, függetlenül attól, hogy az megalapozott-e, vagy sem (BH 2016.264., BH 2010.324.).

[40] Mindezekből következően a terhelt azon hivatkozása, hogy a lopást nem ő követte el, a tényállás törvény által meg nem engedett támadásának tekinthető, amire felülvizsgálat nem alapítható. A tényállás irányadó volta azt is jelenti, hogy a felülvizsgálat során nemcsak maga a tényállás, hanem mindaz, ami a tényállás megállapításához vezetett, támadhatatlan. Ebből következően a tényállás megalapozottsága, a bizonyítékok mikénti értékelése sem külön-külön, sem pedig egymás viszonyában nem vizsgálható. A bíróság által levont jogkövetkeztetés – így a bűnösség megállapításának és a cselekmény jogi minősítésének – helyessége kizárólag az irányadó tényállás alapulvételével bírálható el (BH 2004.102.).

[41] Ugyanezek irányadóak azon állítás vonatkozásában, mely szerint a terhelt a garázdaságot jogos védelmi helyzetben követte el. A Btk. 22. § (1) bekezdése értelmében nem büntetendő az a cselekmény, amely a saját, illetve más, vagy mások személye, javai, vagy a közérdek ellen intézett, illetve ezeket közvetlenül fenyegető támadás elhárításához szükséges. terhelt1 terhelt a Hódmezővásárhelyi Járásbíróság tárgyalásán valóban hivatkozott erre, védekezése szerint 2019. november 23. napján a sörözőben a három fős társaság őt megtámadta, a társaság valamely tagjától olyan ütést kapott, melytől a földre került (Hódmezővásárhelyi Járásbíróság 5.B.93/2021/51. számú tárgyalási jegyzőkönyv, 17. oldal), majd kapott még egy ütést. Ilyen előzmények megalapozhatják a jogos védelmi helyzetet, ehhez azonban az is elengedhetetlen, hogy a tényeket a bíróság a jogerős ítéletében megállapítsa.

[42] A terhelt védekezésében előadottak azonban nem válnak a tényállás részévé, még akkor sem, ha arra a bíróság ítéletének indokolásában utal (BH 2019.219.II.). Jelen esetben az elsőfokú ítélet ellen csupán enyhítésre irányuló fellebbezés került bejelentésre, amire tekintettel az elsőfokú bíróságnak nem kellett írásba foglalt ítéletében a bizonyítékokat számba venni és értékelni, azaz a vádlotti védekezésre még utalni sem kellett. A jogos védelmi helyzet az irányadó tényállásban rögzítésre nem került, következésképpen e büntethetőséget kizáró okra eredménnyel hivatkozni a tényállás támadhatatlanságára tekintettel nem lehetett. A jogos védelmi helyzetre hivatkozni csak akkor lehet eredményesen, ha az ítéleti tényállásban rögzített tények megalapozzák azt, mivel ezen kifogás csak a jogerős ítélet alapulvételével vizsgálható (EBH 2011.2395., Bfv.II.870/2022/6.).

[43] A magánindítványra büntethető bűncselekmények megállapítása esetén a magánindítvány előterjesztése elengedhetetlen, annak hiánya ugyanis a Btk. 31. § (1) bekezdésére tekintettel a büntetőjogi felelősségre vonás akadálya. A magánindítvány előterjesztését az ítéleti tényállásban is meg kell jeleníteni akként, hogy abból kitűnjön, a magánindítvány előterjesztésére jogosult tett-e olyan nyilatkozatot, amely szerint az elkövető büntetőjogi felelősségre vonását kívánja és azt mikor tette meg, azaz a tényállásban írt tényekből meg lehessen állapítani azt, hogy a magánindítvány a jogszabályi határidőben került-e előterjesztésre (Bfv.II.326/2013/9. szám).

[44] A Btk. 459. § (1) bekezdés 14. pontja értelmében hozzátartozó az egyeneságbeli rokon és ennek házastársa vagy élettársa, az örökbefogadó és a nevelőszülő (ideértve az együtt élő mostohaszülőt is), az örökbe fogadott és a nevelt gyermek (ideértve az együtt élő mostohagyereket is), a testvér és a testvér házastársa, vagy élettársa, a házastárs, az élettárs, a házastárs vagy az élettárs egyeneságbeli rokona és testvére. A Btk. 31. § (2) bekezdése szerint a magánindítvány előterjesztésére a sértett jogosult. E törvényi fogalom meghatározásából kitűnően az egyeneságbeli rokon testvére nem tekinthető a Btk. alkalmazásában hozzátartozónak. A Btk. 382. §-a pedig lopás esetén csak akkor követeli meg a magánindítványt, ha az elkövető a sértett hozzátartozója.

[45] A kérdéses vagyon elleni bűncselekmény sértettje sértett², akinek hozzátartozói minőségére a terhelt maga sem hivatkozott, következésképpen e bűncselekmény elkövetése miatti felelősségrevonáshoz nincs szükség magánindítványra. Annak sincs jelentősége, hogy a lopás sértett¹ ingatlanán valósult meg, figyelemmel arra, hogy az ingatlan tulajdonosa nem sértettje a lopásnak.

[46] A felülvizsgálati indítványban sérelmezett eljárási szabálysértések tekintetében a Kúria a következőkre mutat rá. Felülvizsgálati eljárásnak van helye a Be. 648. § b) pont alapján eljárási szabálysértés esetén is. Eljárási szabálysértés miatt terjeszthető elő felülvizsgálati indítvány, ha a bíróság a határozatát a Be. 608. § (1) bekezdésében meghatározott eljárási szabálysértéssel hozta meg [Be. 649. § (2) bekezdés d) pont]. A Be. 608. § (1) bekezdés d) pontja szerinti abszolút eljárási szabálysértés és egyben felülvizsgálati ok is, ha a tárgyalást olyan személy távollétében tartották meg, akinek a jelenléte a törvény értelmében kötelező. A Be. 425. § (3) bekezdésére figyelemmel e szabály irányadó a nyilvános ülésre is.

[47] A Szegedi Törvényszék mint másodfokú bíróság tanácsulésen bírálta el az elsőfokú ítélet ellen bejelentett védelmi fellebbezéseket. A Csongrád-Csanád Megyei Főügyészség a 6.B.783/2020/8. számú átiratában tanácsulésen történő elbírálást indítványozott. A Szegedi Törvényszék a 2023. január 16-án tartott tanácsulést 2022. május 10. napján tűzte ki, melyről a B - 29 számú formanyomtatvánnyal tájékoztatta a terheltet. Ebben részletezte, hogy a terhelt kérheti nyilvános ülés tartását, melyen megjelenhet, illetve észrevételeit megteheti. A törvényszék ezen küldeménye kézbesítésre került a terhelt ismert lakcímeire, a cím¹ számra küldött tájékoztatást a címzett, míg a cím² számra küldött tájékoztatást a terhelt édesapja, egyéb¹ vette át. Ezen tényekből következően nem fogadható el azon hivatkozás, mely szerint a törvényszék nem tette lehetővé a terhelt számára, hogy nyilvános ülés tartására tegyen indítványt, és azon jelen legyen, illetve észrevételezési jogait nem gyakorolhatta. Nyilvános ülés kitűzésére éppen azért nem került sor, mert azt sem az ügyészség, sem a védő, sem a terhelt nem indítványozta és a törvényszék sem tartotta azt szükségesnek.

[48] A másodfokú bíróság tanácsulésen határoz, ha az ítélet ellen a vádlott terhére nem jelentettek be fellebbezést, vagy a vádlott terhére bejelentett fellebbezés kizárólag a Be. 583. § a), vagy c) pontján alapszik és a nyilvános ülés vagy tárgyalás kitűzését az ügyészség, a vádlott, a védő, vagy a fellebbező nem indítványozza [Be. 598. § (2) bekezdés]. Amennyiben az arra jogosultakat a másodfokú bíróság a fentiekről szabályszerűen tájékoztatta, a nyilvános ülés kitűzésének elmaradása felülvizsgálati indítvánnyal nem sérelmezhető (Bfv.I.641/2020/7.).

[49] A terhelt által előterjesztett felülvizsgálati indítvány azon részében sem alapos, mely szerint a másodfokú bíróság olyan bűncselekményben is megállapította bűnösségét, amelyről az elsőfokú bíróság nem rendelkezett, ezért harmadfokú eljárásnak lett volna helye. A törvényszék ugyanis a terhelt terhére elsőfokon megállapított 2 rendbeli lopás vétsége bűncselekmények minősítésének jogszabályi alapját a Btk. 370. § (1) bekezdés, (2) bekezdés b) pont bb) alpontjában, egy esetben bc) alpontjában és egy esetben bf) alpontjában állapította meg, ebből következően nem született a bűnösség kérdésében eltérő döntés és harmadfokú eljárásnak sem volt helye.

[50] A Be. 615. § (1) bekezdése értelmében a másodfokú bíróság ítélete ellen fellebbezésnek van helye a harmadfokú bírósághoz, a másodfokú bíróságnak az elsőfokú bíróságéval ellentétes döntése esetén. Nincs azonban helye harmadfokú eljárásnak, ha az elsőfokú bíróság ítéletének a terhelt bűnösségét megállapító rendelkezése a vád tárgyává tett tények teljes körű értékelése mellett minősítésbeli tévedésen alapszik, és ehhez képest a másodfokú bíróság a cselekmény teljes körű, törvényes minősítése olyan bűncselekményt, vagy bűncselekményeket illetően is bűnösséget állapít meg, amelyről vagy amelyekről az

elsőfokú bíróság nem rendelkezett (BH 2024.180.). Ugyanis csak a bűnösség kérdésében hozott eltérő döntés nyitja meg a másodfellebbezés és a harmadfokú eljárás igénybevételének a lehetőségét (BH 2022.288.). A Be. 615. § (2) bekezdés c) pontjában foglalt, másodfellebbezést megalapozó ok csak akkor valósul meg, ha a másodfokú bíróság a tényállásban foglalt, de az elsőfokú bíróság által el nem bírált cselekményben állapítja meg a vádlott büntetőjogi felelősségét. Nincs helye ezért harmadfokú eljárásnak, ha a másodfokú bíróság nem rendelkezik újabb büncselekményben a bűnösség megállapítása felől, hanem az elsőfokú bíróság által megállapított és büntetőjogilag értékelt cselekményt eltérően (át) minősíti (BH 2021.301.).

[51] A feltételes szabadság megszüntetésével összefüggő, és a feltételes szabadságra bocsátás kizárásáról történő esetleges téves rendelkezés a Be. 671. § szerinti egyszerűsített felülvizsgálati eljárásban orvosolható, ezért a Be. 650. § (1) bekezdés c) pontja kizárja a felülvizsgálat lehetőségét. Az egyszerűsített felülvizsgálati eljárásban hozott végzés nem ügydöntő határozat, így az nem jogerős, hanem véglegessé vált, ezért annak felülvizsgálatára nincs törvényes lehetőség, az ellen kizárólag újabb egyszerűsített felülvizsgálatnak van helye (BH 2020.33.).

[52] Nem sértette meg a másodfokú bíróság a súlyosítási tilalmat sem. A Be. 595. § (1) bekezdése alapján az elsőfokú bíróság által felmentett vádlott bűnösségét megállapítani, a vádlott büntetését, illetve a büntetés helyett alkalmazott intézkedést súlyosítani csak akkor lehet, ha a terhére fellebbezést jelentettek be. Ez irányadó akkor is, ha a másodfokú bíróság bizonyítást vesz fel, és annak eredményeként súlyosabb büncselekmény állapítható meg.

[53] A Be. 595.§ (4) bekezdése szerint a súlyosítási tilalom folytán a másodfokú bíróság a vádlott terhére bejelentett fellebbezés hiányában nem szabhat ki

- a) büntetést azzal szemben, akinek az ügyét elsőfokon önállóan alkalmazott intézkedéssel bírálták el,
- b) elzárás, közérdekű munka, pénzbüntetés, foglalkozástól eltiltás, járművezetéstől eltiltás, kitiltás, a sportrendezvények látogatásától való eltiltás, kiutasítás helyett szabadságvesztést, annak felfüggesztése mellett sem,
- c) felfüggesztett szabadságvesztés helyett végrehajtandó szabadságvesztést,
- d) végrehajtandó szabadságvesztés helyett hosszabb tartamú szabadságvesztést, annak felfüggesztése mellett sem,
- e) az elsőfokú bíróság által alkalmazott büntetések számát meghaladó további büntetéseket, ide nem értve a szabadságvesztés helyett alkalmazott büntetéseket,
- f) az elsőfokú bíróság által nem alkalmazott mellékbüntetést,
- g) lefokozás, szolgálati viszony megszüntetése helyett szabadságvesztést, annak felfüggesztése mellett sem.

[54] A súlyosítási tilalom alapszabályát a Be. 595. § (1) bekezdése tartalmazza, amelyhez képest a Be. 595. § (4) bekezdése csupán eligazító sarokkövet képező segédszabály, mely részletezi, hogy a másodfokú bíróság mit nem tehet meg (BH 2022.285.).

[55] Az ítélezési gyakorlatban a negatív rendelkezések a bíróság számára törvényi parancsként áthághatatlan tilalmat képeznek. Ugyanakkor az ítélezési gyakorlatban az ellenkezőből való következtetéssel általánosan elfogadott értelmezés, hogy ami nem ütközik a negatív meghatározott rendelkezésekbe: alkalmazható, és pedig attól függetlenül, hogy – bár nem sérti a súlyosítási tilalmat – adott esetben a terhére eshet {EBH 2018.B.14. számon közzétett, Bfv.II.1.252/2017/8. [21] bekezdés}.

[56] Ami tehát nem ütközik az e törvényhely által felsoroltokba, az kiszabható, illetve alkalmazható {BH 2019.296. számon közzétett, Bfv.III.138/2019/10. [23] bekezdés}.

[57] A felülvizsgálati indítványnak a védői tevékenységgel kapcsolatos hivatkozásai sem képeznek felülvizsgálati okot. A Be. 3. § (1) bekezdése biztosítja a terhelt számára a büntetőeljárás minden szakában a hatékony védelemhez való jogot. Az alapügyben a terheltnek nem volt védője, ezért részére védő került kirendelésre. A hatékony védelemhez fűződő jog érvényesülése azt jelenti, hogy amennyiben szükséges, a bíróság védőt rendel ki a terhelt érdekében, azonban a bíróság nem tehető felelőssé a kirendelt védő tevékenységének tényleges hatékonyságáért (Bfv.II.1068/2017/9.), ugyanis kizárólag a védő szakmai kompetenciája körébe tartozik, hogy mit és miként tart reálisnak és megfelelőnek a terhelt érdekei szempontjából (Bpkf.II.655/2015/2.). Az ügyvédi tevékenységről szóló 2017. évi LXXVIII. törvény 1. § (4) bekezdése alapján az ügyvédi tevékenység az ügyfél és az ügyvédi tevékenységet gyakorló közötti bizalmi viszonyon alapul, amelyet mindenki köteles tiszteletben tartani. A bíróság csupán akkor avatkozhat a terhelt és a védő között viszonyba, ha észleli, hogy a védő a terhelt érdekeivel ellentétes magatartást tanúsít, ilyen esetben ugyanis a Be. 43. § (1) bekezdés c) pontja alapján a védőt az eljárásból kizárja. Amennyiben a terhelt az eljárás során nincs megelégedve a kirendelt védő tevékenységével, a Be. 46. § (7) bekezdése alapján másik védő kirendelését indítványozhatja. Ennek elmaradása esetén a bíróság nincs is abban a helyzetben, hogy megítélje a védői tevékenység minőségét. A védő kötelezettségei közt a védői eljárás sikerének feltétlen elérése nem szerepel, ezért a védő eljárása, védői tevékenysége a felülvizsgálati eljárásban nem vizsgálható (BH 2017.114.).

[58] A felülvizsgálati indítvány azon része, mely a lopások üzletszerű elkövetését vitatja, alapos. Az irányadó tényállás szerint a terhelt 2019. május 21. napját megelőző egy héten belül, majd 2019. július 27. napján 20 óra és 2019. július 28. napján 01 óra között követett el lopásokat. Bár az elsőfokú ítélet indokolása a [14] és a [25] bekezdéseiben tartalmazza, hogy a terhelt mindkét bűncselekményt rendszeres haszonszerzésre törekedve követte el, ezek nem a tényállás részei, hanem a jogi indokolás körébe tartozó megállapítások. A tudati tények megállapításától ugyanis határozottan el kell különíteni a megállapított tények jogi értékelését, amely a valónak már megállapított fizikai és tudati tényeknek a jogi normával való egybevetése, a törvény szövegének való megfeleltetése. Ennek eredménye pedig már jogi fogalmak formájában jelenik meg. A kettő közötti kapcsolatot az teremti meg, hogyha az irányadó tényállás valamely, a kívülágban megjelenő tényt és abból vont ténybeli következtetést egyaránt rögzíti és utóbbi helyes, akkor a jogi értékelésnek és ekként a törvényi tényállás adott eleme megállapításának helye van {EBH 2019.B.15. indokolás [117]-[119]}, jelen esetben azonban az ítélet csupán a jogi értékelést tartalmazza.

[59] A Btk. 459. § (1) bekezdés 28. pontja szerint üzletszerűen követi el a bűncselekményt, aki ugyanolyan, vagy hasonló jellegű bűncselekmények elkövetése révén rendszeres haszonszerzésre törekszik. Az üzletszerűség megállapításának nem feltétele, hogy valamennyi, ilyen szándékkal megvalósított bűncselekményt egy eljárásban bíráljanak el. Az üzletszerűség egy bűncselekménnyel kapcsolatban is megállapítható, ha a terhelt – rendszeres haszonszerzésre törekvő – akaratelhatározását más eljárás tárgyát képező bűncselekmények elkövetése is igazolja (BH 2005.130.).

[60] A terhelt előző elítéléseit vizsgálva tényként rögzíthető, hogy a két lopási cselekményt megelőző években garázdaságot, testi sértést, rablást követett el, melyekben való bűnösségét 2016. március 21. napján állapította meg jogerősen a Szegedi Törvényszék {elsőfokú ítélet indokolásának [6] bekezdése}. Nem vonható tehát következtetés arra, hogy rendszeres haszonszerzésre törekedve követte el a két lopási cselekményt, mivel a jogerős ítéletben a terhelt terhére megállapított lopások elkövetési időszakában más vagyron elleni

bűncselekményeket nem követett el, ilyen bűncselekmények elkövetéséért a büntetőjogi felelőssége nem nyert megállapítást.

[61] A Be. 649. § (1) bekezdés b) pont kettős feltételt támaszt, a bűncselekmény minősítése, vagy a Btk. más szabályának a megsértése eredményezi a törvénysértő büntetés kiszabását vagy a törvénysértő intézkedés alkalmazását. Jelen esetben azonban törvénysértő büntetésről nem lehet szó, tekintettel arra, hogy a terhelt terhére megállapított lopási cselekmények büntetési tétele, és ennek következtében a halmazati tételkeret sem változott, a kiszabott halmazati büntetés a törvényes keretek felső határát nem lépi át, ezért a büntetés törvénysértő volta hiányában a felülvizsgálati indítvány e részében sem alapos.

[62] **IV. A döntés elvi tartalma**

[63] Felülvizsgálati eljárást megalapozó eljárási szabálysértések nem valósulnak meg, ha a másodfokú bíróság azért nem tartott nyilvános ülést, mert azt senki sem indítványozta. Ha a másodfokú bíróság pontosítja a bűncselekmény minősítését, az nem nyitja meg a harmadfokú eljárás lehetőségét. Nem sérti a súlyosítási tilalmat, ha a másodfokú bíróság az anyagi jogi szabályok alapján megszünteti a feltételes szabadságot és kizárja a feltételes szabadságra bocsátásból a terheltet, ha azt az elsőfokú bíróság tévesen nem tette meg.

[64] V. Mindezekre figyelemmel a Kúria a felülvizsgálati indítványnak nem adott helyt, és a megtámadott határozatot – a Be. 660. § (1) bekezdése szerint tanácsulésen, a Be. 655. § (2) bekezdése szerinti összetételben eljárva – a Be. 662. § (1) bekezdése alapján hatályában fenntartotta.

[65] A végzés elleni fellebbezés lehetőségét a Be. 6. § (4) bekezdése, a felülvizsgálatot pedig a Be. 650. § (1) bekezdés b) pontja zárja ki.

[66] Az ugyanazon jogosult általi ismételt indítvány, továbbá az azonos tartalmú indítvány benyújtásának tilalmára vonatkozó figyelmeztetés a Be. 652. § (6) és (7) bekezdésén alapul. Ezekben az esetekben a Kúria a felülvizsgálati indítványt a Be. 656. § (4) bekezdése alapján érdemi indokolás nélkül elutasíthatja.

Budapest, 2025. április 1.

Dr. Domonyai Alexa s.k. a tanács elnöke, Dr. Gunyecz Zoltán s.k. előadó bíró, Dr. Gimesi Ágnes s.k. bíró, Dr. Kardos Andrea s.k. bíró, Dr. Schmidt Péter s.k. bíró